

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”
FACULTATEA DE LITERE
STUDII LINGVISTICE ȘI LITERARE**

DOCTORAT ȘTIINȚIFIC ÎN DOMENIUL FILOLOGIE

**TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT**

**ORAȘE VIZIBILE ȘI INVIZIBILE:
JURNALISMUL LITERAR ȘI FICȚIUNEA LITERARĂ**

Conducător științific

Prof. univ. dr. Ștefan OLTEAN

Doctorand

Asist. univ. Ioana-Gabriela NAN

Cluj-Napoca

2014

CUPRINSUL LUCRĂRII DE DOCTORAT

CUPRINS	1
INTRODUCERE	3
PARTEA ÎNTÂI - JURNALISMUL LITERAR	9
CAPITOLUL 1 - O PRIVIRE DE ANSAMBLU ASUPRA JURNALISMULUI LITERAR AMERICAN	9
1.1 Introducere	9
1.2 O perspectivă istorică asupra jurnalismului american	10
1.3 Instituirea "obiectivității" ca valoare jurnalistică esențială	20
1.4 Jurnalismul literar. Repere în dezvoltarea formei	25
1.5 Perspective critice. În apărarea jurnalismului literar american	30
1.6 Concluzii	34
PARTEA A DOUA - SEMANTICA JURNALISMULUI LITERAR	36
CAPITOLUL 2 – O ANALIZĂ A FICȚIONALITĂȚII	36
2.1 Literatură și ficționalitate	36
2.2 Invenție, imaginație și ficționalitate	46
2.3 Narațiune și ficționalitate	48
2.4 Concluzii	54
CAPITOLUL 3 - O ABORDARE ILOCUȚIONARĂ A FICȚIUNII	56
3.1. Introducere	56
3.2 John Searle	57
3.3 Marie-Laure Ryan	59
3.4 Gérard Genette	60
3.5 Gregory Currie and Christopher New	62
3.6 Concluzii	66
CAPITOLUL 4 - TEORIA LUMILOR POSIBILE	67
4.1 Introducere	67
4.2 Actualism și posibilism: Alvin Plantinga și David Lewis	69
4.3 Identitatea transmندانă: Saul Kripke	71
4.4 Concluzii	72
CAPITOLUL 5 - O ABORDARE A FICȚIUNII DIN PERSPECTIVA LUMILOR POSIBILE	72
5.1 Introducere	72

5.2 David Lewis: adevărul în ficțiune	73
5.3 Thomas Pavel: tărâmul ficțional	74
5.4 Umberto Eco: plimbări inferențiale	85
5.5 Lubomír Doležel: universul eterogen al ficțiunii	99
5.6 Marie-Laure Ryan: gesturi generatoare de ficțiune	114
5.6.1 Recentrarea	116
5.6.2 Relații de accesibilitate	120
5.6.3 Distanța minimală	123
5.6.4 O definiție intensională a ficțiunii	126
5.7 Concluzii	133
CAPITOLUL 6 - SEMANTICA "FICȚIUNII FACTUALE"	133
6.1 Introducere	133
6.2 Narațiunea revăzută	124
6.3 Provocările narațiunii în cazul istoriografiei și al jurnalismului literar	137
6.4 O dublă perspectivă asupra "ficțiunii factuale": reguli de segregare și de integrare a lumilor	146
6.5 Concluzii	155
PARTEA A TREIA - RETORICA JURNALISMULUI LITERAR	158
CAPITOLUL 7 - NOUL JURNALISM	158
7.1 Introducere	158
7.2 Propunerea "arogantă" a Noului Jurnalism	159
7.3 Noul Jurnalism și tradiția romanului	160
7.4 Noul Jurnalism și realismul literar	164
7.5 Patru "tehnici ale realismului social"	166
7.6 Concluzii	186
CONCLUZII	192
BIBLIOGRAFIE	196

CUVINTE-CHEIE

jurnalism, jurnalism literar, Noul Jurnalism, obiectivitate, știri informative (*hard news*), știri de interes uman (*soft news*), teoria semantică a lumilor posibile, actualitate, actualism, posibilism, realism modal, ficțiune, non-ficțiune acurată, ficțiune factuală (*true fiction*), ficționalitate, lumi ficționale, sens, referință, lume reală, lume reală textuală, lume referențială textuală, lume a povestirii, intenție, intensiune, extensiune, construcții intensionale, relații de accesibilitate, distanță minimală, recentrare, autor real, autor implicit, convingere, implicare imaginativă (*make-believe*), minciună, exagerare, narațiune, narativitate, expresivitate (*tellability*), literatură, literaritate, realism literar, teoria actelor de vorbire, istoriografie, historicism, figuri retorice, punct de vedere, scenă, dialog, detaliu

REZUMAT

Teza este rezultatul unui număr de opinii și presupuneri al căror proces de (in)validare a necesitat o cercetare în domenii diferite dar complementare, precum jurnalismul, semantica și naratologia. De aici una dintre provocările majore ale încercării noastre, care a constat în colectarea unei cantități suficiente de informație relevantă din fiecare dintre aceste domenii ca să ne permită formularea unui răspuns echilibrat la principala întrebare conținută în ipoteza noastră inițială, referitoare la posibilitatea existenței unei continuități între forme de narațiune factuale și ficționale.

Unul dintre motivele alegerii jurnalismului ca mediu de testare a acestui gen de ipoteză este ideea împărtășită conform căreia cercetările în domeniul jurnalismului sunt departe de a reflecta multiplele sale dimensiuni, nu în ultimul rând din cauza faptului că acestea sunt îndeobște limitate la producția și analiza știrilor informative (“hard news”), în detrimentul a ceea ce profesioniștii din domeniu numesc jurnalismul de tip “soft”, care constă în reportajul de interes uman și în relatări în care informația este contextualizată. Mai mult decât atât, constrânși de considerente economice și editoriale, profesioniștii înșiși tind să ignore formele jurnalistice mai poetice și mai ambițioase, așa cum este varianta literară, ori narativă. Efectul imediat al acestor practici e faptul că, pe măsură ce domeniul jurnalist se dezvoltă și se diversifică în ceea ce privește forma și conținutul relatărilor, locul său în imaginarul social este tot mai greu de definit, dacă nu chiar definit în termeni negativi.

Lipsa de consens asupra celei mai potrivite abordări conceptuale a practicilor jurnalistice a avut ca efect apropierea, mai mult sau mai puțin “naturală”, a jurnalismului ca obiect de studiu de către sociologie, în timp ce alte opțiuni teoretice au rămas în bună măsură neexplorate. De aceea propuneri mai recente sugerează faptul că domeniul jurnalismului poate fi privit ca domeniu artistic. În loc să considere practicile jurnalistice ca pe efecte ale unor fenomene sociologice, această abordare alternativă se concentrează asupra ritualurilor narative și interpretative oferite de acestea. O astfel de abordare umanist-interdisciplinară a fost puternic sprijinită în Franța de eforturile unor Structuraliști precum Roland Barthes sau Gérard Genette, ale căror studii au inaugurat o perspectivă inovatoare asupra jurnalismului văzut din punct de vedere literar și naratologic. Cu toate acestea, spre dezamăgirea multora, aria curriculară a jurnalismului a rămas circumscrisă studiilor de comunicare, în loc să fie relocată în cadrul disciplinelor academice literare, care, la rândul lor, s-au dovedit prea elitiste pentru a accepta să fie asociate cu aceasta “rudă săracă”, chiar și atunci când calitățile literare ale relatării jurnalistice erau evidente.

Diversele comunități de cercetare care au abordat analiza jurnalismului (sociologia, istoriografia, lingvistica, studiile politice și culturale) i-au atribuit definiții proprii, în funcție de interesul specific al domeniului respectiv, fie că acesta a fost jurnalismul ca profesie, ca instituție, ca text, ca set de comportamente sau ca set de practici. În măsura în care interesul

nostru s-a oprit asupra trăsăturilor textuale și referențiale ale relatării jurnalistice, cercetarea noastră aduce în prim-plan noțiunea de “povestire” jurnalistică (news “story”), care subliniază calitățile narative și discursive ale reportajului jurnalistic și faptul că, spre deosebire de calitatea documentară a unei relatări pur informative, acest model comunică informația ca experiență trăită.

Pe de altă parte, cercetările lingvistice asupra textelor jurnalistice au subliniat faptul că, spre deosebire de ceea ce jurnaliștii înșiși prezintă ca fiind relatări strict informative, factuale și conforme cu adevărul realității, acestea implică, totuși, o natură a realității construită prin înseși mijloacele de comunicare. Ipoteza conform căreia limbajul jurnalistic este departe de a reflecta realitatea a fost probată din diverse unghiuri, printre care analiza de conținut și semiotica, în timp ce aspectele formale ale discursului jurnalistic, cum ar fi proprietățile lui morfologice, sintactice și lexicale, au fost abordate de domenii precum sociolingvistica, lingvistica critică și analiza discursului. Aceeași ipoteză este investigată în lucrarea noastră cu instrumentele puse la dispoziție de semantica lumilor posibile.

În același timp, un tip de cercetare având ca obiect trăsăturile pragmatice ale limbajului în discursul jurnalismului se concentrează asupra aspectelor legate de actul povestirii, mai precis asupra tehnicilor narative și mijloacelor retorice. Influența Formaliștilor ruși asupra domeniilor naratologiei și stilisticii, interesul unor cercetători americani ca Hayden White privind modul în care limbajul și povestirea sunt puse în slujba reprezentării realității, precum și modelul de analiză naratologică propus de Structuraliștii francezi deja menționați au constituit unele dintre sursele principale care au inspirat o abordare retorică a discursului jurnalistic. Alegerea acestei abordări ne-a permis nu doar să profităm de existența acestor contribuții, ci și să analizăm forme alternative de narativă jurnalistică, precum textele jurnalismului literar, evaluându-le prin comparație cu alte tipuri de discurs factual (istoriografic) și ficțional (literar).

Pe lângă faptul că latura narativă a jurnalismului a adus discursul acestuia mai aproape de practicile autorilor de ficțiune, același aspect a declanșat o serie de probleme și contradicții legate de acest tip de alăturare. Pentru mulți autori de ficțiune, ca George Orwell sau Ernest Hemingway, jurnalismul a constituit o sursă de venit constantă, chiar dacă nu întotdeauna și o sursă de mândrie sau de inspirație. În afară de mediul presant în care erau nevoiți să scrie ca reporteri care îndeplineau ordine editoriale, aceștia se plâneau adesea de faptul că e dificil de scris ficțiune atunci când ești mereu constrâns să fii la curent cu ultimele știri și să relatezi evenimentele pe măsură ce ele se desfășoară în lumea reală. Cu toate acestea, scriitorii menționați au fost amândoi jurnaliști prolifici. Mai mult decât atât, în cazul lor ca și în cazul altor autori de ficțiune, practicarea intensivă a activităților reportericești a avut un impact semnificativ atât asupra stilului personal în care și-au scris mai târziu operele de ficțiune, cât și asupra alegerilor lor tematice. Pe de altă parte, persistența acestui tip de mărturie în cazul multor altor scriitori de ficțiune, de la Charles Dickens la Norman Mailer, pare să justifice existența unui interes față de faptul că aceste activități conjugate, literar-ficționale și jurnalistice, ar fi putut duce la estomparea limitelor dintre factual și ficțional, mai ales atunci când efectul pare a fi acela că proprietăți specifice ficțiunii sunt preluate în discursul factual.

Aceasta este, de fapt, ipoteza de la care a pornit cercetarea noastră interdisciplinară. Conform unei astfel de ipoteze, o narațiune factuală caracterizată printr-un grad înalt de literaritate poate trece dincolo de frontiera ficțională. Verificarea acestei asumții nu se poate face însă fără ca instrumentele naratologiei tradiționale să fie suplimentate cu setul de instrumente conceptuale furnizat de teoria semantică a lumilor posibile. Pe măsură ce argumentele de ordin jurnalistic, semantic și naratologic s-au acumulat, a devenit tot mai clar că această problemă a fost dezbătută în toate aceste domenii, mai mult sau mai puțin marginal. Cu toate acestea, ni s-a părut că perspectiva oferită de semantica lumilor posibile a fost metoda cea mai potrivită, prin faptul că garantează gradul de exactitate necesar rezultatelor

unui proces de cercetare care urmărește să explice natura unui tip de discurs aflat la granița dintre două domenii, factual și non-factual, așa cum este cazul jurnalismului literar, ilustrat prin lucrările celei mai recente și mai binecunoscute “școli” ale sale, Noul Jurnalism american.

Structura tezei reflectă natura interdisciplinară și esențialmente teoretică a demersului nostru. Prima parte oferă cititorului o perspectivă asupra evoluției jurnalismului american, din punct de vedere istoric și stilistic. Aceasta este urmată de o parte care expune principalele argumente de ordin semantic furnizate de teoria lumilor posibile în sprijinul unei decizii privind natura ficțională sau neficțională a discursului jurnalismului literar. Partea finală a tezei discută aspectele retorice și naratologice ale acestui tip de discurs, urmărind să stabilească în ce măsură literaritatea sa îi poate justifica identificarea, chiar și ocazională, cu discursul ficțional. Pe parcursul întregii teze, fie că subiectul tratat în mod specific se întâmplă să fie acela al lumilor posibile ale ficțiunii sau cel legat de retorica nonficțiunii, se fac referiri constante la textele, reprezentanții și reperele teoretice ale jurnalismului literar în general și ale Noului Jurnalism american în special. Mai precis, un fragment de roman nonficțional este analizat cu scopul de a ilustra conceptul semantic de “ficțiune factuală”, în timp ce literaritatea este exemplificată prin comentarii extinse asupra unei serii de fragmente din texte aparținând Noului Jurnalism, utilizând instrumentele teoretice ale naratologiei clasice, prin comparație cu cele furnizate de principalul teoretician al mișcării.

Împărțirea în capitole reflectă principala preocupare a tezei, aceea a definirii ficționalității din perspectiva semanticii lumilor posibile. Înainte de această expunere extinsă, Capitolul 1 al lucrării evidențiază mediul istoric în care a apărut forma literară a jurnalismului și tensiunile care au dus la acele evoluții din cadrul practicilor jurnalistice, precum schimbările de stil și de structură ale discursului narativ, care au influențat decisiv delimitarea dintre reportajul de știri și reportajul literar. Mai mult, după cum indică această evoluție, inventarea știrilor a constituit, în anumite momente istorice, o practică obișnuită, astfel încât ipoteza că relatările în maniera Noului Jurnalism ar putea uneori conține elemente pur imaginative ne-a confirmat necesitatea verificării acestui caz sub aspect semantic și retoric.

Capitolul 2 discută o serie de subiecte teoretice esențiale în definirea literaturii ca un concept diferit de acela al ficțiunii. Faptul că cele două categorii sunt de obicei asociate a dus la asumția că ar fi identice, ceea ce ar implica faptul că textele jurnalismului literar ar fi, de la bun început, ficționale. Prin intermediul unei analize contrastive între conceptele de literaritate, ficționalitate și narativitate, am urmărit să ajungem la o definiție mai exactă a fiecăruia dintre acești termeni. Odată ce am stabilit că literaritatea și ficționalitatea sunt categorii distincte, ne-am propus să discutăm, în Capitolul 3, definiția ficțiunii din perspectiva teoriei actelor de vorbire, începând cu articolul lui David Lewis despre adevărul în ficțiune și continuând cu o serie de reacții la propunerea lui John Searle de a privi ficțiunea ca un act ilocutoriu pretins, spre deosebire de care aserțiunile jurnalismului literar urmează regulile pragmatice ale comunicării. Conceptul lui Lewis de lume a povestirii introduce și Capitolul 4, unde teoria lumilor posibile este prezentată din perspectiva câtorva dintre cei mai importanți promotori ai actualismului și ai posibilismului, insistând asupra unor aspecte centrale ale teoriei, precum statutul ontologic al lumilor posibile sau problema identității transmundane. Accesarea instrumentelor conceptuale furnizate de modelul teoretic al lumilor posibile ni s-a părut esențială pentru argumentare. În interiorul acestui cadru conceptual care permite existența lumilor multiple, definițiile date literaturii ficționale capătă o dimensiune semantică ce permite evaluarea corectă a unei varietăți de genuri literare și non-literare, ficționale și non-ficționale.

De aceea, Capitolul 5 însumează câteva dintre cele mai importante contribuții la dezvoltarea unei teorii a lumilor ficționale, cu scopul de a stabili nu doar modul în care fiecare dintre acestea abordează problema nonficțiunii, ci și pe aceea dintre poziții care oferă cea mai

relevantă interpretare semantică a genurilor literare, ficționale sau neficționale. Capitolul 6 este consecința unei astfel de alegeri. Acesta discută argumentele de natură semantică prin care genului numit “ficțiune factuală” (“true fiction”) propus de Marie-Laure Ryan i se opun alte genuri nonficționale definite fie printr-o pronunțată componentă retorică (precum anumite relatări istoriografice), fie prin prezența elementului de exagerare (precum relatările unor experiențe personale). De fapt, scurta analiză a unui pasaj aparținând unui autor reprezentativ al Noului Jurnalism, în cadrul căreia sunt testate argumentele care ar pleda în favoarea, dar și împotriva încadrării sale ca “ficțiune factuală” marchează trecerea la Capitolul 7, dedicat în întregime acestui curent jurnalistic american. Aici sunt prezentate principalele mijloace retorice care, potrivit reprezentanților săi, disting această formă de alte tipuri de discurs jurnalistic și care o apropie de narațiunile literare ficționale, precum cele aparținând realismului literar. Prezența unor astfel de “indicii de ficționalitate” ar fi, după unii teoreticieni, de ajuns pentru a garanta textelor jurnalistice literare statutul de ficțiune. Pe de altă parte însă, abordarea semantică în termenii lumilor posibile și ai referinței furnizează, în opinia noastră, o serie de argumente care nu pot fi ignorate. Potrivit acestora, chiar dacă asemenea texte pot manifesta trăsăturile retorice ale literarității, lipsa intenției de ficționalitate și absența gestului de relocare ficțională ne-ar împiedica să adoptăm fără rețineri o asemenea poziție.

Așadar, parafrazându-l pe Lewis, lucrarea și-a propus să dea seama de “adevărul în fapt” încercând o definiție inversă: a non-ficțiunii prin intermediul teoriilor ficțiunii, a unui tip de narațiune factuală opunându-i descrierile echivalentului său ficțional. Cu toate că linia de demarcație între narațiunea factuală și cea ficțională ar trebui să fie, în principiu, clară, anumite tipuri de discurs factual ca acela al jurnalismului literar pot pune probleme în privința interpretării corecte a naturii lor. Chiar și în domeniul jurnalistic, adoptarea unui model discursiv literar bogat în structuri narative complexe și în figuri retorice a fost deopotrivă lăudată și blamată, tot așa cum, în istoriografie, un tip de discurs cu grad ridicat de narativitate a venit să contrabalanseze un model de discurs științific istoricist. Prin urmare, problema noastră inițială a fost să decidem dacă o formă pronunțat subiectivă de relatare a realității, ca aceea care-și găsește expresia cea mai recentă în reportajele Noilor Jurnaliști americani, al căror discurs abundă în “indicii de ficționalitate”, poate justifica concluzia potrivit căreia ne aflăm, în astfel de cazuri, în prezența ficțiunii.

Am abordat această ipoteză din două perspective diferite, una semantică și cealaltă retorică. În timp ce argumentele de tip retoric, ca cele propuse de Genette sau Tom Wolfe, par să justifice o interpretare a discursului jurnalistic literar ca fiind plasat pe o axă continuă care leagă non-ficțiunea de ficțiune, această perspectivă trebuie complementată cu o abordare semantică a problemei, potrivit căreia ficțiunea și non-ficțiunea sunt separate de granițele unor lumi distincte. În acest sens, teoria lumilor posibile, cu varianta sa adaptată la interpretarea ficțiunii în termeni referențiali, a furnizat setul de instrumente logice și teoretice indispensabil argumentației noastre. Pe de altă parte, în pofida unor argumente solide aduse de această perspectivă semantică în sprijinul faptului că jurnalismul literar este un gen de “ficțiune factuală”, așa cum sugerează Ryan, aceeași perspectivă subliniază importanța ancorării solide a autorului în actualitate și, astfel, ne împiedică să adoptăm fără rezerve aceeași concluzie.

În timp ce în cazul genurilor non-ficționale acurate, așa cum sunt îndeobște textele jurnalistice, nu putem vorbi de o distanțare, fie ea și minimală, față de structurile lumii actuale, jurnalismul literar, potrivit lui Ryan, pare să înregistreze o ușoară variație față de lumea actuală, în privința inventarului de entități și a proprietăților acestora. În pofida acestui fapt, astfel de variații se datorează, în opinia noastră, nu unui gest ascuns de relocare a autorului într-o lume referențială textuală posibilă, ci calităților retorice ale unui text caracterizat prin excepționala sa expresivitate (“tellability”), comparabilă cu cea a altor narațiuni factuale care descriu experiențe personale. Dacă intenția de ficționalitate este gestul

necesar și suficient pentru generarea ficțiunii, atunci prezența figurilor retorice în discursul jurnalismului literar nu poate constitui, după părerea noastră, o dovadă suficientă a naturii ficționale a acestui tip de discurs, în absența acestei intenții. Autorii respectivi pot minți, sau exagera, sau și una și alta, însă gestul de a minți în legătură cu starea de fapt actuală, sau gestul de a adăuga la starea de fapt actuală pentru a obține un efect dramatic nu duc la schimbarea condițiilor de adevăr la care se supune starea de fapt. Cu alte cuvinte, așa cum demonstrează analiza textului lui Truman Capote ca răspuns la propunerile lui Ryan, poziția noastră este aceea ca jurnaliștii literari spun povești despre lumea aceasta, însă de o asemenea manieră încât ele pot fi “citite ca și cum ar fi ficționale”.

Pe de altă parte, această posibilitate, departe de a dovedi faptul că autorii pot trece foarte ușor de la modul ficțional la modul neficțional, între care nu există decât limite inventate, arată faptul că cititorii nu fac decât să ignore în mod voit această limită, alegând, de pildă, să nu țină seama de caracteristicile paratextuale care marchează clar punctele de trecere înspre și dinspre ficțiune. Cu alte cuvinte, decizia de a se angaja într-un joc ficțional cu acest tip de text aparține în întregime cititorului și nu ține de natura textului.

Jurnalismul literar descrie domeniul realului. Chiar dacă se folosește de toate instrumentele retorice asociate îndeobște cu ficțiunea literară, scopul acestor texte nu este acela de a proiecta lumi ficționale, ci acela de a face această lume a noastră mai vizibilă. Parafrazându-l pe Italo Calvino, dacă ar fi să comparăm domeniile posibile ale ficțiunii cu tărâmurile textuale ale discursului jurnalistic literar, acestea din urmă sunt construite ca “orașe vizibile” situate la granița cu “orașele invizibile” ale ficțiunii literare.

BIBLIOGRAFIE

- Abbott, H. Porter (2002), *The Cambridge Introduction to Narrative*. New York: Cambridge University Press
- Abrams, M.H. (ed.) (1961/1993), *The Norton Anthology of English Literature* (6th edition, vol. 2). New York, London: W.W. Norton & Company
- Algeo, Ann M. (2009), "Truman Capote's *In Cold Blood*" in Bloom, Harold (ed.), *Bloom's Modern Critical Views: Truman Capote*, pp. 99-121
- Allan, Stuart (2005), "Hidden in plain sight – journalism's critical issues" in Allan, Stuart (ed.), *Journalism: critical issues*, pp. 1-19
- Allan, Stuart (ed.) (2005), *Journalism: critical issues*. Maidenhead and New York: Open University Press
- Allan, Stuart (ed.) (2010), *The Routledge Companion to News and Journalism*. London and New York: Routledge
- Anthony, Andrew (2003), "Orwell: the *Observer* years." <http://www.guardian.co.uk/books/2003/may/11/georgeorwell.classics> [Retrieved: 14 June 2012]
- Austin, J.L. (1962), *How to Do Things with Words*. London: Oxford University Press
- Bal, Mieke (1985), *Narratology. Introduction to the Theory of Narrative*. Toronto, Buffalo, London: University of Toronto Press
- Baroni, Raphaël: "Tellability," Paragraph 1. In Hühn, Peter et al. (eds.): *the living handbook of narratology*. Hamburg: Hamburg University
URL=<http://www.lhn.uni-hamburg.de/article/tellability> [Retrieved: 15 June 2014]
- Barrish, Phillip J. (2011), *The Cambridge Introduction to American Literary Realism*. New York: Cambridge University Press
- Barthes, Roland (1967/1989), "The Death of the Author" in Barthes, Roland, *The Rustle of Language*, pp. 49-56
- Barthes, Roland (1967/1989), "The Discourse of History" in Barthes, Roland, *The Rustle of Language*, pp. 127-141
- Barthes, Roland (1968/1989), "The Reality Effect" in Barthes, Roland, *The Rustle of Language*, pp. 141-148
- Barthes, Roland (1984/1989), *The Rustle of Language*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press
- Beaney, Michael (ed.) (1997), *The Frege Reader*. Oxford and Malden: Blackwell Publishers Ltd.
- Benjamin, Walter (1968/2007), *Illuminations*. New York: Schocken Books
- Bloom, Harold (ed.) (2003), *Bloom's Modern Critical Views: Norman Mailer*. Philadelphia: Chelsea House Publishers
- Bloom, Harold (ed.) (2009), *Bloom's Modern Critical Views: Truman Capote*. New York: Infobase Publishing
- Boia, Lucian (1998/2013), *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune*. București: Humanitas
- Calvino, Italo (1972/1979), *Orașele invizibile*. București: Editura Univers
- Călinescu, Matei (1987/2005), *Cinci fețe ale modernității*. Iași: Editura Polirom
- Campbell, Richard, Christopher R. Martin, Bettina Fabos (2005), *Media and Culture. An Introduction to Mass Communication*. Boston, New York: Bedford/St Martin's
- Chatman, Seymour (1990), *Coming to Terms. The Rhetoric of Narrative in Fiction and Film*. Ithaca and London: Cornell University Press
- Coman, Mihai (2004), *Introducere în sistemul mass-media* (ediția a II-a). Iași: Polirom

- Connery, Thomas B. (ed.) (1992), *A Sourcebook of American Literary Journalism: Representative Writers in an Emerging Genre*. New York: Greenwood
- Connery, Thomas B. (2008), "A Third Way to Tell the Story: American Literary Journalism at the Turn of the Century" in Sims, Norman (ed.), *Literary Journalism in the Twentieth Century*, pp. 3-20
- Cottle, Simon (2005), "In defence of 'thick' journalism; or how television journalism can be good for us" in Allan, Stuart (ed.), *Journalism: critical issues*, pp. 109-125
- Culler, Jonathan (1975/2008), *Structuralist Poetics. Structuralism, linguistics and the study of literature*. London and New York: Routledge
- Culler, Jonathan (1981/2001), *The Pursuit of Signs. Semiotics, Literature, Deconstruction*. London and New York: Routledge
- Currie, Gregory (1990), *The Nature of Fiction*. Cambridge: Cambridge University Press
- Delius, Christoph and Matthias Gatzemeier, Deniz Sertcan, Kathleen Wünsch (2005), *The Story of Philosophy from Antiquity to the Present*. Königswinter: Könnemann
- De Man, Paul (1986/2002), "Reading and History" in *Theory and History of Literature*, Volume 33, pp. 54-73
- Dickens (1836/1903), *Sketches by Boz*. London: Chapman and Hall, Ltd. New York: Charles Scribner's Sons
<http://www.gutenberg.org/files/882/882-h/882-h.htm> [Retrieved: 12 August 2013]
- Doležel, Lubomir (1998), *Heterocosmica*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press
- Donsbach, Wolfgang (ed.) (2008), *The International Encyclopedia of Communication* (2008). Oxford, UK and Malden, MA: Wiley-Blackwell
- Eagleton, Terry (1996), *Literary Theory. An Introduction* (2nd edition). Malden, London, Victoria: Blackwell Publishing
- Eagleton, Terry (2012), *The Event of Literature*. New Haven and London: Yale University Press
- Eco, Umberto (1979), "Lector in Fabula: Pragmatic Strategy in a Metanarrative Text" in *The Role of the Reader. Explorations in the Semiotics of Texts*, pp. 200-261
- Eco, Umberto (1979), *The Role of the Reader. Explorations in the Semiotics of Texts*. Bloomington: Indiana University Press
- Eco, Umberto (1990/1994), *The Limits of Interpretation*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press
- Eco, Umberto (1994/1997), *Şase plimbări prin pădurea narativă*. Constanța: Pontica
- Eisenhuth, Susie and Willa McDonald (eds.) (2007), *The Writer's Reader. Understanding Journalism and Non-fiction*. Cambridge, New York: Cambridge University Press
- Eldridge, Richard (2003), *An Introduction to the Philosophy of Art*. Cambridge, New York: Cambridge University Press
- Eliot, T.S. (1917/1934), "Tradition and the Individual Talent" in Eliot, T.S., *Selected Essays*, pp. 13-23
- Eliot, T.S. (1934), *Selected Essays*. London: Faber and Faber Limited
- Fludernik, Monika (2006/2009), *An Introduction to Narratology*. London and New York: Routledge
- Forster, E.M. (1927/2002), *Aspects of the Novel*. New York: RosettaBooks, LLC
- Frege, Gottlob (1892/1997), "On Sinn and Bedeutung" in Beaney, Michael (ed.), *The Frege Reader*, pp. 151-172
- Frege, Gottlob (1918/1994), "The Thought. A Logical Inquiry" in Harnish, Robert M. (ed.), *Basic Topics in the Philosophy of Language*, pp. 517-535
- Frus, Phyllis (1994), *The Politics and Poetics of Journalistic Narrative. The Timely and the Timeless*. Cambridge, New York: Cambridge University Press

- Fulton, Helen Elizabeth with Rosemary Elizabeth Anne Huisman, Julian Murphet and Anne Kathleen Mary Dunn (2005), *Narrative and Media*. New York: Cambridge University Press
- Genette, Gérard (1980), *Narrative Discourse. An Essay in Method*. Ithaca, New York: Cornell University Press
- Genette, Gérard (1982), *Palimpsestes. La littérature au second degré*. Paris: Éditions du Seuil
- Genette, Gérard (1991/1993), *Fiction & Diction*. Ithaca and London: Cornell University Press
- Grice, Paul (1948/1991), "Meaning" in Grice, Paul, *Studies in the Way of Words*, pp.213-223
- Grice, Paul (1976/1991), "Meaning Revisited" in Grice, Paul, *Studies in the Way of Words*, pp.283-304
- Grice, Paul (1989/1991), *Studies in the Way of Words*. Cambridge, Massachusetts, London, England: Harvard University Press
- Habermas, Jürgen (1962/2005), *Sfera publică și transformarea ei structurală. Studiu asupra unei categorii a societății burgheze*. București: Comunicare.ro
- Harnish, Robert M. (ed.) (1994), *Basic Topics in the Philosophy of Language*. New York, London: Harvester Wheatsheaf
- Hartsock, John E. (2000), *A History of American Literary Journalism. The Emergence of a Modern Narrative Form*. Amherst: University of Massachusetts Press
- Hemingway, Ernest (1927), "Italy, 1927" in *The New Republic* (May 18, 1927) <http://www.tnr.com/book/review/italy-1927>. [Retrieved: 5 August 2012]
- Hemingway, Ernest (1927/1972), "Che Ti Dice la Patria?" in Hemingway, Ernest, *Men Without Women*, pp. 47 – 55
- Hemingway, Ernest (1927/1972), *Men Without Women*. Harmondsworth: Penguin Books
- Herman, David (2009), *Basic Elements of Narrative*. Chichester: Wiley-Blackwell
- Hühn, Peter et al. (eds.): *the living handbook of narratology*. Hamburg: Hamburg University. URL=<http://www.lhn.uni-hamburg.de/> [Retrieved: 15 June 2014]
- Hutcheon, Linda (1988), *A Poetics of Postmodernism. History, Theory, Fiction*. New York and London: Routledge
- Hutcheon, Linda (1989/2001), *The Politics of Postmodernism*. New York and London: Routledge
- Italia, Iona (2005), *The Rise of Literary Journalism in the Eighteenth Century. Anxious Employment*. London and New York: Routledge
- Jahn, Manfred (2003), "Narratology: A Guide to the Theory of Narrative." Part III of *Poems, Plays, and Prose: A Guide to the Theory of Literary Genres* <http://www.unikoeln.de/~ame02/pppn.htm> [Retrieved: 30 July 2012]
- Jakobson, Roman (1956/1988), "The Metaphoric and Metonymic Poles" in Lodge, David (ed.), *Modern Criticism and Theory. A Reader*, pp. 57-61
- Jakobson, Roman (1960/1988), "Linguistics and Poetics" in Lodge, David (ed.), *Modern Criticism and Theory. A Reader*, pp. 32-57
- James, Henry (1884), "The Art of Fiction," in *Longman's Magazine* 4 (September 1884) <http://virgil.org/dswo/courses/novel/james-fiction.pdf> [Retrieved: 5 August 2012]
- James, Henry (1908), Preface to volume 3 of the New York edition containing "The Portrait of a Lady" <http://www.henryjames.org.uk/prefaces/text03.htm> [Retrieved: 23 August 2012]
- James, Henry (1909), Preface to volume 23 of the New York edition containing "The Golden Bowl" <http://www.henryjames.org.uk/prefaces/text23.htm> [Retrieved: 23 August 2012]
- Kaplan, Richard (2010), "The Origins of Objectivity in American Journalism" in Allan, Stuart (ed.), *The Routledge Companion to News and Journalism*, pp. 25-38

- Kazin, Alfred (2009), "The Imagination of Fact" in Bloom, Harold (ed.), *Bloom's Modern Critical Views: Truman Capote*, pp. 23-43
- Keeble, Richard (2005), "Journalism Ethics. Towards an Orwellian Critique?" in Allan, Stuart (ed.), *Journalism: critical issues*, pp. 54 – 66
- Keeble, Richard (ed.) (2005), *Print Journalism. A Critical Introduction*. London and New York: Routledge
- Kerrane, Kevin and Ben Yagoda (eds.) (1997/1998), *The Art of Fact. A Historical Anthology of Literary Journalism*. New York: Simon & Schuster
- Kripke, Saul A. (1963), "Semantical Analysis of Modal Logic I. Normal Modal Propositional Calculi" in *Zeitschr. f. math. Logik und Grundlagen d. Math.* Bd. 9, pp. 67-96
fitelson.org/142/kripke [Retrieved: 2 April 2014]
- Kripke, Saul A. (1972/1980), *Naming and Necessity*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press
- Lamarque, Peter (1994), "Narrative and Invention: The Limits of Fictionality" in Nash, Christopher (ed.), *Narrative in Culture. The Uses of Storytelling in the Sciences, Philosophy and Literature*, pp. 131-151
- Leech, Geoffrey, Mick Short (2007), *Style in Fiction. A Linguistic Introduction to English Fictional Prose* (2nd ed.). Harlow: Pearson Education Limited
- Leibniz, G.W. (1686/1989), "Discourse on Metaphysics (1686)" in Leibniz, G.W., *Philosophical Essays*, pp. 35-69
- Leibniz, G.W. (1686/1989), "From the Letters to Arnauld (1686-87)" in Leibniz, G.W., *Philosophical Essays*, pp. 69-90
- Leibniz, G.W. (1686/1989), *Philosophical Essays*. Indianapolis and Cambridge: Hackett Publishing Company
- Leitch, Vincent B. (gen. ed.) (2001), *The Norton Anthology of Theory and Criticism*. New York, London: W.W. Norton&Company
- Lewis, David K. (1968), "Counterpart Theory and Quantified Modal Logic," in *Journal of Philosophy*, vol. 65, issue 5, pp. 113-26
- Lewis, David K. (1973), *Counterfactuals*. Oxford, UK and Malden, MA: Blackwell Publishers
- Lewis, David K. (1978), "Truth in Fiction" in *American Philosophical Quarterly*, vol. 15, number 1, pp. 37-46
- Lewis, David K. (1986), *On the Plurality of Worlds*. Oxford: Blackwell
- Lintvelt, Jaap (1981/1994), *Încercare de tipologie narativă. Punctul de vedere*. București: Editura Univers
- Livingston, Paisley (2005/2007), *Art and Intention*. Oxford, New York: Oxford University Press
- Lodge, David (ed.) (1988), *Modern Criticism and Theory. A Reader*. London and New York: Longman
- Lounsberry, Barbara (2011), "Gay Talese: Portrait of an (Nonfiction) Artist"
http://www.walkerbooks.com/authors/?cmd=showtitles&author_id=211&author_name=Gay%20Talese&author_type=1 [Retrieved: 28 August 2012]
- Loux, Michael J., Dean W. Zimmerman (eds.) (2003), *The Oxford Handbook of Metaphysics*. Oxford, New York: Oxford University Press
- Liotard, Jean-François (1973/1994), "Petite économie libidinale d'un dispositif naratif" in Liotard, Jean-François, *Des dispositifs pulsionnels*, pp. 151-186
- Liotard, Jean-François (1994), *Des dispositifs pulsionnels*. Paris: Éditions Galilée
- Meyer, Jim (1997), "What is Literature? A definition based on prototypes"
<http://www.und.edu/dept/linguistics/wp/1997Meyer.PDF> [Retrieved: 29 July 2012]
- Miller, J. Hillis (2002), *On Literature*. London and New York: Routledge

- Montague, Richard (1974), "Pragmatics" in Thomason, Richmond H. (ed.), *Formal Philosophy. Selected Papers of Richard Montague*, pp. 95-119
- Montague, Richard (1974), "Pragmatics and Intensional Logic" in Thomason, Richmond H. (ed.), *Formal Philosophy. Selected Papers of Richard Montague*, pp. 119-148
- Montague, Richard (1974), "English as a Formal Language" in Thomason, Richmond H. (ed.), *Formal Philosophy. Selected Papers of Richard Montague*, pp. 188-222
- Morris, Michael (2007), *An Introduction to the Philosophy of Language*. Cambridge, New York: Cambridge University Press
- Nash, Christopher (ed.) (1994), *Narrative in Culture. The Uses of Storytelling in the Sciences, Philosophy and Literature*. London and New York: Routledge
- New, Christopher (1999), *Philosophy of Literature. An Introduction*. London and New York: Routledge
- Niederhoff, Burkhard: "Perspective - Point of View." In: Hühn, Peter et al. (eds.): *the living handbook of narratology*. Hamburg: Hamburg University Press
URL = hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Perspective - Point of View &oldid=1515 [Retrieved: 24 August 2012]
- Oltean, Ștefan (1996), *Ficțiunea, lumile posibile și discursul indirect liber*. Cluj-Napoca: Editura Studium
- Oltean, Ștefan (2006), *Introducere în semantica referențială*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană
- Pavel, Toma (1992), *Lumi ficționale*. București: Editura Minerva
- Pavel, Toma (1988/1993), *Mirajul lingvistic*. București: Editura Univers
- Pavel, Toma (2008), *Gândirea romanului*. București: Editura Humanitas
- Peirce, Charles Sanders (1931-1935), *The Collected Papers of Charles Sanders Peirce*. The electronic edition reproducing Vols. I-VI, ed. Hartshorne, Charles and Paul Weiss. Cambridge, MA: Harvard University Press
- Plantinga, Alvin (1974), *The Nature of Necessity*. New York: Oxford University Press
- Plantinga, Alvin (1976), "Actualism and Possible Worlds" in *Theoria* 1-3, pp. 139-60
<http://www.andrewmbailey.com/ap/Actualism Possible Worlds.pdf> [Retrieved: 27 February 2014]
- Popescu, Cristian Florin (2005). *Manual de jurnalism. Redactarea textului jurnalistic. Genurile redacționale*. București: Tritonic
- Quine, W.V., J.S. Ullian (1970/1978), *The Web of Belief* (2nd ed.). New York, St. Louis: McGraw-Hill, Inc.
- Quine, W.V., J.S. Ullian (1970/2007), *Țesătura opiniilor*. Pitești: Paralela 45
- Rawlings, Peter (2006), *American Theorists of the Novel. Henry James, Lionel Trilling, Wayne C. Booth*. London and New York: Routledge Taylor and Francis Group
- Rescher, Nicholas (1975), *A Theory of Possibility. A Constructivistic and Conceptualistic Account of Possible Individuals and Possible Worlds*. Oxford: Basil Blackwell
- Ricoeur, Paul (1984), *Time and Narrative*, vol. 1. Chicago and London: The University of Chicago Press
- Ricoeur, Paul (1988), *Time and Narrative*, vol. 3. Chicago and London: The University of Chicago Press
- Russell, Bertrand (1905/1994), "On Denoting" in Harnish, Robert M. (ed.), *Basic Topics in the Philosophy of Language*, pp. 161-173
- Russell, Bertrand (1912/1997), *The Problems of Philosophy*. New York: Oxford University Press
- Russell, Bertrand (1919/1920), *Introduction to Mathematical Philosophy* (2nd ed). London: George Allen&Unwin, Ltd, New York: The Macmillan Co.

- Ryan, Marie-Laure (1991), *Possible Worlds, Artificial Intelligence, and Narrative Theory*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press
- Ryan, Marie-Laure (2008), "Fiction" in Donsbach, Wolfgang (ed.), *The International Encyclopedia of Communication*, volume 4, pp. 1808-1812
- Sartre, Jean-Paul (1949), *What Is Literature?* New York: Philosophical Library, Inc.
- Saussure, Ferdinand de (1919/1959), *Course in General Linguistics*. New York: Philosophical Library
- Schaeffer, Jean-Marie: "Fictional vs. Factual Narration." In: Hühn, Peter et al. (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press
URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Fictional vs. Factual Narration &oldid=759](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Fictional%20vs.%20Factual%20Narration&oldid=759) [Retrieved: 24 Jul 2012]
- Searle, John (1979/1999), "The Logical Status of Fictional Discourse" in *Expression and Meaning. Studies in the Theory of Speech Acts*, pp. 58-76
- Searle, John (1979/1999), *Expression and Meaning. Studies in the Theory of Speech Acts*. New York: Cambridge University Press
- Selden, Raman, Peter Widdowson, Peter Brooker (2005), *A Reader's Guide to Contemporary Literary Theory* (5th ed.). Harlow: Pearson Education Limited
- Shklovsky, Victor (1917), "Art as Technique" in Lodge, David (ed.), *Modern Criticism and Theory. A Reader*, pp. 16-30
- Siegel, Barry (2007), "Interview with Barry Siegel" in Eisenhuth, Susie and Willa McDonald (eds.), *The Writer's Reader. Understanding Journalism and Non-fiction*, pp. 70-75
- Sims, Norman (ed.) (2008), *Literary Journalism in the Twentieth Century*. Evanston, Illinois: Northwestern University Press
- Smith, Kathy (1994/2003), "Norman Mailer and the Radical Text" in Bloom, Harold (ed.), *Bloom's Modern Critical Views: Truman Capote*, pp. 181-195
- Ștefănescu, Maria (2007), *Lumile posibile și sensul textelor literare. De la Leibniz la Robinson Crusoe*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință
- Sutherland, John (2010), *50 literature ideas you really need to know*. London: Quercus Publishing Plc
- Taylor, Jane (2005), "What makes a good feature? The different genres" in Keeble, Richard (ed.), *Print Journalism. A Critical Introduction*, pp. 118-127
- Theory and History of Literature*, Volume 33 (1986/2002). Minneapolis, London: University of Minnesota Press
- Thomason, Richmond H. (ed.) (1974), *Formal Philosophy. Selected Papers of Richard Montague*. New Haven and London: Yale University Press
- Trachtenberg, Alan (1982), *The Incorporation of America. Culture & Society in the Gilded Age*. New York: Hill and Wang
- Trask, R.L., Bill Mayblin (2009), *Introducing Linguistics*. London: Icon Books
- Vaughn, Stephen L. (ed.) (2008), *The Encyclopedia of American Journalism*. New York and London: Routledge
- Wales, Katie (2001), *A Dictionary of Stylistics* (2nd ed.). Harlow: Pearson Education Limited
- White, Hayden (1973/1975), *Metahistory. The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press
- White, Hayden (1974/1978), "The Historical Text as Literary Artifact" in White, Hayden, *Tropics of Discourse*, pp. 81-101
- White, Hayden (1975/1978), "Historicism, History and the Figurative Imagination" in White, Hayden, *Tropics of Discourse*, pp. 101-121
- White, Hayden (1976/1978), "The Fictions of Factual Representation" in White, Hayden, *Tropics of Discourse*, pp. 121-135

- White, Hayden (1978), *Tropics of Discourse: Essays in Cultural Criticism*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press
- White, Hayden (1980/1987), "The Value of Narrativity in the Representation of Reality" in White, Hayden, *The Content of the Form. Narrative Discourse and Historical Representation*, pp. 1-26
- White, Hayden (1987), *The Content of the Form. Narrative Discourse and Historical Representation*. Baltimore and London: Johns Hopkins University Press
- Weingarten, Marc (2005/2006), *The Gang That Wouldn't Write Straight: Wolfe, Thompson, Didion, Capote and the New Journalism Revolution*. New York: Three Rivers Press (e-book version)
- Wittgenstein, Ludwig (1953/1986), *Philosophical Investigations* (3rd ed.). Oxford: Basil Blackwell Ltd.
- Wolfe, Tom (1973/1996), *The New Journalism. With an anthology edited by Tom Wolfe and E. W. Johnson*. Basingstoke and Oxford: Picador
- Wolfe, Tom (1989), "Stalking the Billion-Footed Beast: A Literary Manifesto for the New Social Novel" in *Harper's Magazine*, Nov. 1989, pp. 45-56
- Zelizer, Barbie (2004/2007), *Despre journalism la modul serios. Știrile din perspectivă academică*. Iași: Polirom